

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul VIII

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Aprilie 1963 - N. 83

COMENTARIILE SI SPERANTE

MARI UNIONISTI ORIENTALI

SF. MAXIM DELA CHRISOPOLIS

La distanță de cinci luni de la închiderea primei sesiuni a Conciliului este interesant de a cântări comentariile Bisericilor despărțite pe marginea acestui eveniment.

Dacă din partea protestanților se înregistrează oarecare ezitări în ce privește manifestarea simpatiei față de inițiativa lui Ioan XXIII, deși așa-zisele « vizite de curtoazie » continuă, comentariile înregistrate în lumea ortodoxă ne încurajează să sperăm într-o mai intensă activitate unionistică viitoare a Bisericilor ortodoxe, mai puțin îndepărtate, de plan doctrinar, de adevărul catolic decât Bisericile născute din Reformă.

Înainte de a ne ocupa de ultimele comentarii și ecouri ale Vaticanului II în lumea ortodoxă, ne vom opri asupra câtorva evenimente care dovedesc bunăvoința protestanților față de politica de apropiere și de o mai intensă colaborare între diferitele comunități creștine promovată de Ioan XXIII.

« L'Osservatore Romano », oficiul Vaticanului, informa, în numărul său din 1 Martie, că priorul comunității protestante de la Taizé, Doct. Schutz, întovărășit de doi membri ai comunității sale, a fost primit în audiență de Sfântul Părinte.

Asupra vizitei sale în Vatican Președintele metodistilor britanici, doct. Leslie Davison, a făcut o serie de interesante declarații la înapoierea sa în patrie. Audiența președintelui metodistilor a avut loc în 8 Februarie.

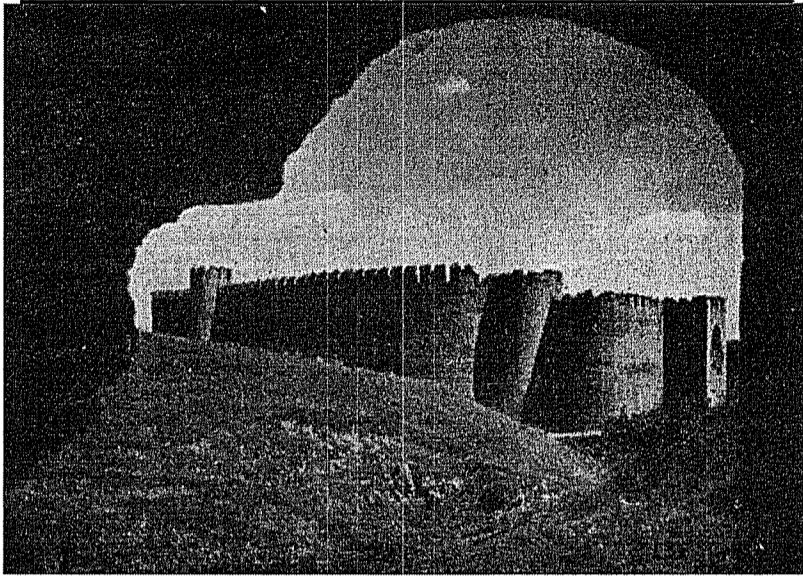
« Papa — a spus doct. Davison — e foarte bine informat și cunoaște profund metodismul. Dorisem vizita aceasta, fiindcă impulsul dat de Papă a făcut ca Biserica latină să gândească astăzi în termeni de unitate a Bisericilor. Am avut impresia că ma găseam în fața unui om extrem de sensibil, care a captat acțiunea Spiritului lui Dumnezeu în sensul unității lumii creștine » (Inf. Cath. Intern. No. 187, Ian. 1963).

În toate declarațiile și comentariile acestor vizite ale protestanților la Papă se evită, cu prudență, orice aluzie la Conciliu, atenția acestor vizitatori concentrându-se mai curând asupra persoanei omenești a Sfântului Părinte decât asupra figurei sale de Părinte al cărui mare obiectiv rămâne unitatea turmei lui Christos.

Cu totul altul este tabloul unionismului ortodox. Vom reproduce câteva comentarii și declarații ale personalităților diferitelor Biserici orientale în legătură cu Vaticanul II.

Așa, de pildă, frumoasa și substanțiala revistă românească de studii religioase, « Buna Vestire », care apare la Roma, aduce, în ultimul ei număr (Ian. Martie 1963) câteva declarații ale strălucitului teolog și expert politic al Patriarhiei ecumenice, doct. Tzakonas.

Doct. Tzakonas începe prin a afirma că « întreaga ortodoxie regretă că nu poate participa oficial la Conciliu și dă o sugestie care nu este desigur lipsită de spirit practic: Vaticanul II să dea cât mai curând o declarație impresionantă, care să fie apoi temelul creștinismului viitor și al păcii pentru întreaga lume creștină. Dacă proiectata întâlnire între Patriarhul Athenagoras și Papa Ioan XXIII n'a putut avea loc, aceasta se datorește, după doct. Tzakonas, numai neînțelegerii cu privire la locul întâlnirii. Conciliul Ecumenic n'a abandonat ideea, ci studiază oportunitatea și mijloacele prin care această întâlnire să se producă în a doua sesiune conciliară. Numai Patriarhul ecumenic — scrie doct. Tzakonas — poate lua inițiativa pentru apropierea celor două Biserici. Observatorii Mos-

Cetatea Hotinului

covei sunt prezenți la Conciliu mai mult pe plan politic. După teologul grec unirea Bisericilor este deocamdată irealizabilă, deoarece presupune, ca premiză, un acord total între teologii celor trei confesiuni principale. Deocamdată unitatea poate deveni un fapt concret formând un front unic, dezvoltând conștiința pan-creștină prin contacte mai dese nu numai pe plan preotesc ci și arhieresc.

Aceiaș revistă publică spicuri din Pastorală Patriarhului Maximos IV al Melchitilor catolici către clerul și credincioșii săi.

Vorbind despre Vaticanul II Patriarhul definește reîntregirea Bisericilor « problema cea mai importantă și mai vitală a lumii creștine de astăzi ».

« Pentru noi — spune patriarhul — desbinarea Bisericilor e o ruptură care ne sguode sufletul; de aceea problema unității creștine e preocuparea și dorința noastră cea mai arzătoare... Ortodocșii din orient și noi formăm un singur popor, avem o unică tradiție, o unică mentalitate și același rit. Avem mare nevoie de a ne uni unii cu alții. Noi suntem catolici fără unci o rezervă, atașați Bisericii Romei și primatului Suveranului Pontif, dar în același timp suntem și Orientali, cu toată ființa noastră, păstrând neștirbită întreaga tradiție a Orientului creștin ».

Din revista de cultură, artă și literatură « Cuvântul », care apare în Germania, reproducem acum câteva pasaje dintr-un articol iscat de părintele Petre Popescu intitulat « Unirea Bisericilor ».

Părintele Popescu nu e ceace se numește « o personalitate » a Bisericii ortodoxe, nu e, adică, nici Patriarh, nici episcop. E în schimb un om de carte, care știe ce spune, și un preot în sufletul cărui e mereu prezentă dorința lui Christos, pe care el o pune deasupra oricărei rațiuni omenești.

Unirea Bisericilor « nu mai reprezintă ca altădată un interes confesional unilateral, străin de natura și de idealul întregii Biserici, ci sentimentul durerii că desbinarea bisericăscă este o gravă abatere dela vrerea și preceptele Mântuitorului. Există astăzi în lumea creștină conștiința înaltă că desbinarea creștinismului și dăinuirea ei în viitor apasă greu pe simțul de răspundere al întregii creștinătăți — își începe articolul Părintele Popescu.

Dacă înaintașii noștri — Papa Leon IX, Patriarhul Mihail Cerularie și Reformatorii — s'au făcut responsabili de trista situație în care se află astăzi Biserica lui Hristos, deoarece

n'au măsurat consecințele grave și vătămarea care se aducea Bisericii întregi, « vina perpetuării acestei situații va apăsa pe lumea creștină de azi și de mâine ».

« Dar desbinarea și lupta Bisericilor n'au adus rău numai lumii creștine; acest rău a avut repercursiuni și asupra lumii în general. Haosul politic de azi, este o consecință a sfârșirii Bisericii Universale a Mântuitorului Hristos în organizații sectare și antagoniste și a lipsei de înțelegere și de dragoste creștină. Bisericele poartă răspunderea devierii omului de la linia creștină. Spectacolul dureros dat omenirii și lipsa de sesizare a prefacerilor sociale și politice din lume, au făcut ca omul, bietul om, să se îndrepte în altă parte, pentru a regăsi ceiace îl considera pierdut. Deci, cu mult curaj, trebuie să spunem, că vina haosului de astăzi trebuie căutată la noi, înainte de-a o găsi la protagoniștii nefericitelor teorii marxisto-leniniste, și materialiste. »

Vorbind despre Conciliul Ecumenic Vatican II autorul articolului scrie:

« O atmosferă cu totul nouă se degajă din al 2-lea Conciliu Vatican. În primul rând se proiectează reforme mari în Biserica Romano-Catolică, prin care să se ușureze apropierea de celelalte Biserici. »

Autorul articolului subliniază, apoi, cu vădită satisfacție, dispariția din vocabularul catolic comun a cuvintelor « erezii » și « shismatic », și intrarea în circulație a unei expresii noi: « frați separați ».

Mișcarea ecumenică începe să prindă rădăcini printre catolici (și aici autorul amintește Octava de rugăciuni pentru unitate și însăși atitudinea Conciliului față de confesiunile separate), fapt care dovedește că « forțele latente ale sufletului creștin capătă noi dimensiuni, acelea inspirate de Mântuitorul nostru Isus Hristos ».

« În ceace ne privește pe noi, Ortodocșii, — continuă Părintele Popescu — ne bucurăm cel mai mult de această mișcare, pentru că noi, spus cu toată modestia, poate cel mai mult am trăit, după 1054, cu nostalgia stării anterioare despărțirii, pe care totdeauna am regretat-o și pentru care mereu am plâns în rugăciunile noastre. Noi am avut totdeauna conștiința că prin despărțirea de la 1054 Trupul Mistic al Mântuitorului a fost sfâșiat ».

Autorul articolului amintește apoi martirul actual al Bisericii ortodoxe în România, atât de bogată în spiritualitate și putere morală, și încheie: « Problema apropierii și unirii Bisericilor, este o problemă care corespunde întru totul aspirațiilor și idealului

(Urmează în pag. II)

Sfântul Maxim dela Chrisopolis, după numele primei sale mănăstiri, este una din gloriile Bisericii răsăritene. Ascet, filosof, maestru de viață spirituală, mărturisitor și susținător al ortodoxiei, confesor al credinței, în închisoare, în torturi, în lipsuri de tot felul, mort din cauza mizeriei, în exil, pentru Christos, este cel mai mare dintre Părinții Bisericii după splendida pleiadă de teologi din veacurile IV și V.

Sf. Maxim dela Chrisopolis se născuse în anul 580 la Constantinopol, dintr-o familie nobilă. Primește o educație aleasă și face cursul complet de studii literare, filosofice și științifice. Deși dotat pentru științele exacte, este atras de filosofie. Studiază neoplatonismul și filosofia lui Plotin, și aceste orientări filosofice, pe care mai târziu le va sublima în dogma creștină, îl vor ajuta să elaboreze concepția sa filosofică despre univers și să-și unifice propriile vederi asupra istoriei lumii.

La treizeci de ani ocupă una din funcțiile cele mai înalte la curtea imperială bizantină; devine secretar și director al secretariatului împăratului Heraclius. Puțin după aceea părăsește curtea și viața strălucită și agitată pe care o conducea în înalta societate bizantină, pentru a deveni călugăr, în mănăstirea de la Chrisopolis, pe celălalt țărm al Bosforului. Dar și acolo nu rămâne decât câțiva ani, pentru a se transfera în mănăstirea Sf. Gheorghe, în eparhia Cizica. În 626, în timpul năvălirii persane, călugării părăsesc mănăstirea și se împrăștie care pe unde. Urmele lui Maxim se pierd la un moment dat. Odată trecută primejdia, scrie episcopului de Cizica, rugându-l să reconstruiască mănăstirea Sf. Gheorghe, unde intenționa să se retragă din nou. Acesta, însă, ezită, tergiversează, lasă să treacă prea mult timp fără să înceapă lucrările de restaurare. Sf. Maxim trece atunci în Africa, unde îl vom întâlni în aceiași mănăstire unde se afla și Sf. Sofronie, cu care leagă o strânsă prietenie, și împreună cu el își începe lupta împotriva unei noi doctrine care, după planurile promovatorilor ei, ar fi trebuit să înlesnească adevăratul unionism la Biserica catolică. Doctrina aceasta afirmă că există o singură « operație » (sau activitate) pentru cele două naturi (divină și omenească) ale lui Isus Christos. Promovatorii ei erau Theodor, episcopul din Faran, și Sergiu, Patriarhul Constantinopolului. Acesta din urmă, a căruia înaltă poziție și abilitate îl făceau deosebit de primejdios, avea să reușească să-l antreneze și pe împărat în întreprinderea sa, lăsându-l să înțeleagă că odată realizată împăcirea religioasă, în zadar încercată — după Conciliul din

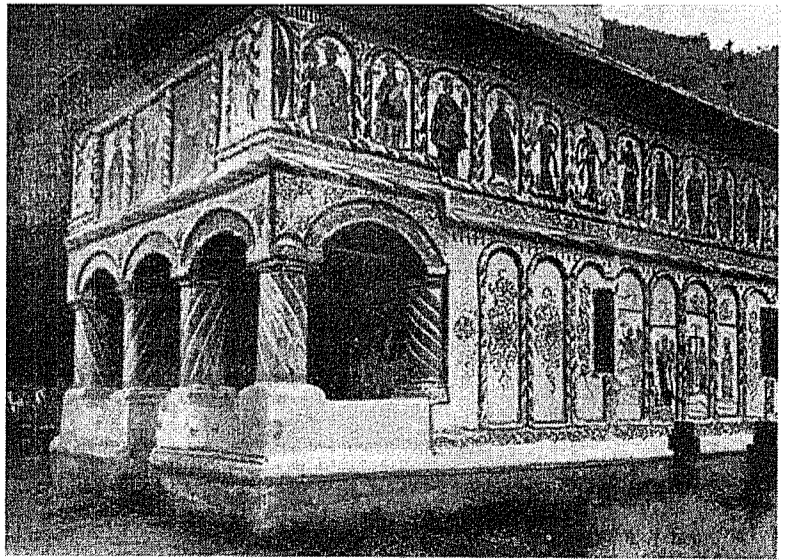
Calcedonia — de predecesorii săi, el ar fi putut avea mari avantajii și onoruri. Urmează o lungă perioadă de lupte și de intrigi religioase în jurul noii doctrine, despre care Papa Honoriu dă o definiție mai ușor de acceptat de către ortodocși. Era o afirmație care se preta la interpretări contradictorii. Și, în adevăr, în timp ce Papa înțelegea o unică voință morală, lucru care excludea tendința către păcat, în natura lui Christos, tendința moștenită de oameni de la Adam, pentru Patriarhul ortodox aceasta formulă însemna negarea oricărei voințe omenești, în Fiul lui Dumnezeu.

Presat de Patriarh, împăratul aprobă învățătura aceasta și o impune în întreg imperiul, cu un decret intitulat « Ectesa » (638).

Puțin după aceea Patriarhul moare. Sofronie murise și el, așa încât Sf. Maxim rămâne să-și continue singur, cu cuvântul și cu condeul, lupta împotriva ereziei devenită oficială. În timp ce luptă din răspuțeri împotriva monofiziților și a monotelizților, un eveniment celebru avea să atragă asupra lui atenția tuturor. Patriarhul Pirus, care îi urmasese lui Sergiu, după abia doi ani și jumătate de pontificat, își pierde tronul patriarhal și se retrage în Africa, în timp ce un alt monofizit, Paul, îl înlocuiește. În mediul african, unde lumea era cât se poate de respectuoasă față de tot ceace atinge de aproape sau de departe dogmele Conciliului de la Calcedonia, Pirus își modifică poziția teologică și-i prezintă lui Maxim o profesieune a ortodoxiei proprii. Călugărul îi trimite vorbă că nu la el ci la Papă trebuie să se adreseze. Acceptă, totuși, să discute în public cu Pirus asupra monotelismului, la Cartagine, în prezența exarhului Grigore, și a unui mare număr de episcopi Sf. Maxim își biruiește adversarul, care pleacă, după cum se înțeleșeră, la Roma, pentru a-și face profesieune de ascultare față de Papa Teodor, care îl acceptă din nou în comuniunea sa. Convertirea lui Pirus n'avea însă să dureze mult timp. În că de la Ravena; unde trebuia să se îmbrace pentru Constantinopol, se întoarce la monotelism. Atunci Papa, supărat, îl excomunică în mod solemn. (Mai târziu, la moartea lui Paul, Pirus va ocupa din nou tronul patriarhal).

Conferința de la Cartagine făcuse să crească prestigiul lui Maxim. El avea acum destulă autoritate pentru a provoca, în Africa, câteva Concilii; natural, conciliile acestea condamnă monotelismul.

Maxim pleacă apoi la Roma, de oarece credea că ortodoxia trebuie (Urmează în p. II)

Biserica din Căineni - Vâlcea

COMENTARIILE SI SPERANTE

(Urmare din pag. 1)
nostru creștin.

Ca preot ortodox, aduc umilul meu omagiu Papei Ioan XXIII pentru inspirata inițiativă și pentru atmosfera nouă de dragoste, sinceritate și înțelegere în lumea creștină.

Si acum, încheind, citim câteva fragmente dintr-un articol apărut în N. 2 al «*Buletinului Patriarhiei Moscovei*», iscălit de A. Vedernikov.

Inițiativele și declarațiile optimiste ale Papei Ioan XXIII în vederea Conciliului Ecumenic Vatican al doilea au creat impresia că acțiunea mării întruniri a episcopatului catolic ar fi «în linie» cu principiile conștiinței ortodoxe. Patriarhatul Moscovei a putut astfel să treacă peste vechile rezerve și să reînnoiască expresia speranțelor sale precizate încă din Octombrie 1958; după o serie de contacte și după ce a luat cunoștință de alte declarații pozitive ale Sfântului Părinte Ioan XXIII, Patriarhatul a hotărât să trimească observatori la Conciliu. Acestea sunt, în rezumat, punctele principale ale articolului. Autorul face apoi istoria tratativelor și contactelor între cele două Biserici, anterior deschiderii Conciliului și a plecării delegației ortodoxe.

«Patriarhatul — scrie comentatorul — este foarte satisfăcut de raporturile sale actuale cu Vaticanul și are toate motivele pentru a face prevederi optimiste de viitor.

«Patriarhia Moscovei a luat încă

de la început față de Conciliu o atitudine binevoitoare dar rezervată, în linie, de altfel, cu situația de despărțire existentă de veacuri între Bisericile occidentale și cele răsăritene. Amintindu-și unele decepții din trecut, Biserica ortodoxă rusă voia să aștepte ca scopurile Conciliului să fie enunțate cu mai multă claritate înainte de a lua o hotărâre în legătură cu trimiterea delegației la Conciliu.»

Autorul articolului relevă apoi impresia favorabilă produsă în Rusia de afirmațiile Papei împotriva folosirii armelor atomice, și de aceea care precizau că Vaticanul II «va înlesni stabilirea unei atmosfere noi în lume și eliminarea tuturor conflictelor, în special a războiului, care în vremea de azi ar însemna distrugerea omenirii.»

După o istorie detaliată a contactelor avute de Patriarhatul Moscovei cu Vaticanul de la convocarea Conciliului și până la plecarea celor doi observatori ortodocși ruși la Conciliu, autorul articolului încheie:

«Prezența observatorilor noștri la Conciliu a demonstrat împunătoritatea efectivă a raporturilor între creștini și mai ales între Biserica ortodoxă rusească și Biserica Romano-Catolică. Dealtfel, oriunde activitatea Bisericilor ar putea favoriza afirmarea unei atmosfere de speranță și de cooperare reciprocă în spiritul respectului față de individ și pentru apărarea păcii, așa cum a declarat Ioan XXIII în ședința de închidere a activității Comisiei Pregătitoare Centrale, Biserica rusească va fi totdeauna prezentă.»

MARI UNIONISTI ORIENTALI

(Încează din pag. 1)

să fie întărită tocmai în acest centru al Bisericii; credea că de la Roma avea să vie victoria sa totală asupra ereziei.

Sfântul nostru se găsea la Roma, când împăratul Constant II, în scopul de a ajunge la o împăcuiere, emană, în 647, un nou edict, numit «Tipul», care interzicea să se vorbească atât de una cât și de două operații în Christos.

Ortodocșii reacționează în mod violent. Nu puteau admite că adevărul și croarea să fie puse pe același plan.

Papa Martin I, care îi urmează lui Theodor, întrunește, în toamna anului 649, în Lateran, la Roma, un Conciliu Ecumenic, care condamnă atât «Ecteza» cât și «Tipul». Deși actele Conciliului nu-i amintesc nici măcar prezența, Maxim a avut un rol important în acest Conciliu. Teofan Cronografu îi atribuie chiar paternitatea inițiativei acestui Conciliu, pentru a cărui convocare reușise să-l convingă pe Papă. Lui i se datorește, de asemenea, o bună parte din documentarea patristică și conciliară de care avea să se servească acest Conciliu, documentare din care Papa se inspiră pentru formularea teologică a canoanelor.

Împăratul se supără pentru inițiativa aceasta care trebuia să se termine cu condamnarea solemnă a acțiunii sale. Din ordinul său, Papa este luat cu sila de la Roma și este condus la Constantinopol, unde este judecat drept unul care se răvrătise împotriva autorității Statului și fiindcă alegerea sa nu fusese confirmată de împărat. Este condamnat la degradarea publică și la moarte (pedeapsă care îi este apoi schimbată în exil pe viață).

Papa cel detronat este apoi dus la Cherson, unde moare, în 16 Septembrie 655. La rândul său Maxim este luat cu foarța de la Roma și dus la Constantinopol, unde este supus unui prim interogator, la abia câteva zile după sosirea sa. Este la rândul său acuzat de răvrătire împotriva autorității, pe care o respinge anatimizând eroarea. Singura imputație împotriva căreia nu se poate apăra este aceea de a refuza «Tipul». Este condamnat la exil, în fortăreața din Bizia, în Tracia, în timp ce discipolul său, Anastasie, împreună cu care fusese răpit de la Roma, este relegat la Perbera, la ultimul hotar al imperiului.

Nu trec multă vreme și Maxim primește vizita unui episcop, Teodosiu din Căesarea, trimis de împărat să încerce să-l convingă.

Întâlnirea aceasta avea să se transforme într-o adevărată conferință teologică, din care Maxim iese din nou învingător.

În toamna aceluiași an, Maxim este transferat la mănăstirea Sf. Theodor, lângă Rhegion, de acolo la Silivri, și în sfârșit la Perbera. În 662 este dus, împreună cu Anastasie, la Constantinopol, unde sunt judecați de un tribunal religios, care îi excomunică și-i condamnă la exil perpetuu. Nu însă înainte de a-i fi supus unor torturi grozave, între altele tăierea limbii și a mâinii drepte. Intovărașiți într-o regiune pustie, pe malurile Mării Negre, sunt închiși în două fortărețe diferite. Anastasie moare puțin după aceea. Către sfârșitul verii aceluiași an (662), moare și Maxim, în fortăreața de la Schemaris.

Sfântul Maxim a lăsat Bisericii o monumentală operă literară. Înaintea tuturor celorlalte lucrări ale sale trebuie să amintim scrierile sale teologice împotriva monofisților, și mai ales împotriva monotelitelor. Logica sa, riguroasă pe cât de subtilă, conduce firul speculației asupra Incarnării până la ultimele consecințe.

Celebre au fost — și sunt încă, în lumea monahală orientală — cele «Patru Centurii asupra carității» pe care le-a dat literaturii religioase.

Sf. Maxim a realizat, în operele sale, o sinteză interioară a teologiei creștine.

Trăit în una din epocile cele mai sbrucinate ale Bisericii, epoca marilor erezii, Sf. Maxim ne apare ca un apărător neînduplecat al Bisericii romane și în același timp al ortodoxiei. Aceste două cauze se confundă, în ochii săi, una fiind temelia celeilalte. Viața sa, opera sa sunt o mărturie dintre cele mai luminoase ale

credinței, în Orient, și un exemplu admirabil de fidelitate față de Roma. Iată, de exemplu, în ce fel exprimă autoritatea doctrinară a Bisericii romane, care «strălucește asupra popoarelor lumii»:

«Toate hotărârile universului — scrie el — și cei care pe toată fața pământului îl mărturisesc pe Domnul, cu inimă sinceră și ortodoxă, își îndreaptă privirea către sfânta Biserică romană, către mărturia și credința ei, ca la un soare cu lumină eternă, primind de la ea strălucirea sfințelor dogme ale Părinților noștri, așa cum au fost expuse, cu sinceritate și pietate, de către cele șase Concilii inspirate de Dumnezeu și consacrate cu proclamarea limpede a Simbolului Credinței.

Căci, în adevăr, încă de la venirea Cuvântului întruchipat al lui Dumnezeu, toate Bisericile creștine ale pământului au ținut și în privirea îndreptată către marea Biserică, aici socotită drept singura temelie și temelie, ca una care, după cum a făgăduit Mântuitorul, nu va fi niciodată stăpânită de poștile iadului și drept una care posedă cheile adevăratei mărturisiri, care deschide oricărui om ce se apropie de ea cu religiozitate ușa singurei adevărate religii, și care, dimpotrivă, închide gura care răspândește răutate». (Migne, Patrologia Greca, t. XCI, col. 137-140).

Pentru Sfântul Maxim unirea Bi-

șericilor nu era posibilă fără un acord total asupra credinței. Neclintit în această convingere a sa, el înfruntă tribunalul care îl judecă și-l înștiințează că de la Roma sosiseră «apocrisierii», care a doua zi dimineața aveau să se împărtășească împreună cu patriarhul, drept confirmare a unirii Romei cu Bizantul, răspunzând:

«Cei care au sosit nu vor face nici o pagubă Scaunului de la Roma, chiar dacă s'ar împărtași, fiindcă n'au adus nici un fel de scrisoare patriarhului. N'o să vreți să ma faceți să cred că Romanii s'ar putea uni cu cei de prin părțile acestea, atâta timp cât ai noștri nu vor mărturisii că Dumnezeu nostru are, prin natură, voința și operația (acțiune) pentru a împlini mântuirea noastră în amândouă din naturile cărora aparține, în care este, și care este.»

Din mărturiile acestea reiese în mod clar :1) că Sf. Maxim credea într-un adevărat primat roman de jurisdicție întemeiat pe făgăduințele Domnului Nostru Isus Christos; 2) el credea că adevărata credință ortodoxă se identică cu credința Bisericii romane; 3) unirea Bisericilor este imposibilă fără unitatea dogmatică; 4) unitatea dogmatică nu poate fi realizată fără supunere față de Roma, adică față de adevărul al cărui organ este Roma, Roma, păzitoare și garantă a credinței odevărate, și centru al comuniunii creștine. Și, ca atare, «centrul în care se face unirea creștină».

miscellanea

CONCILIUL ECUMENIC VATICAN II

Cu ocazia Octavei de rugăciuni pentru unirea creștinilor postul de radio al Vaticanului a transmis o conversație a cardinalului Bea, în care erau subliniate câteva evenimente deosebit de importante din ultima vreme: prezența la Conciliu a 40 observatori-delegați sau invitați ai Secretariatului pentru unirea creștinilor; rugăciunile și slujbele religioase celebrate împreună cu catolicii de către numeroase comunități ortodoxe și protestante; manifestarea, din ce în ce mai accentuată, a unei generale simpatii pentru unirea Bisericilor; influența Conciliului asupra grupului observatorilor și viceversa. Cardinalul Bea și-a exprimat, în această conferință, convingerea că viitorul promite multe și bune speranțe de unire, de oarece, în toate ședințele de lucru ale Conciliului, s'a manifestat «o conștiință cât se poate de vie și aproape generală a misiunii ecumenice a Bisericii»; grație acestui fapt «deliberările acestui Conciliu vor continua să aibă o importanță hotărâtoare mult timp și în largă măsură».

«Adevărul în dragoste» a fost tema expusă de cardinalul Bea la Agapa fraternală organizată în 13 Ianuarie de instituția «Pro Deo» pentru reprezentanții a 70 de națiuni. Discursul cardinalului Bea, comentat pe larg (și nu totdeauna cu obiectivitate) de presa italiană și străină, era centrat pe tema libertății omului de a urma îmboldurile propriiei sale conștiințe, temă care — a spus cardinalul — va face obiectul unei scheme de discutat în viitoarea sesiune a Conciliului.

«Una din aberațiile iubirii de adevăr rău înțeleasă — a spus cardinalul făcând aluzie la piedicile și ciocnirile ideologice care iau naștere din greutatea de a explica adevărul cu un limbaj omenesc — au fost dureroasele războaie religioase, când în numele adevărului s'a încercat impunerea forțată a anumitor convingeri, uitându-se un element nu mai puțin fundamental al dragostei de adevăr: libertatea omului. Această libertate implică dreptul individului de a decide de propriul său destin în mod liber, după conștiința sa. Din această libertate iau naștere datorită și dreptul omului de a urma conștiința proprie, drept și datorie cărora le corespunde datoria individului și a societății de a respecta această libertate și această autodeterminare.»

Calea cea mai sigură, pentru a evita aberațiile dragostei de adevăr, este o dragoste nepărtinitoare, caldă ca aceea a unei mame sau a unui

bun prieten; fără însă să devie slab și imprudent. Iubirea adevărată știe să respecte cu bunăvoință persoana iubită, și deci și opiniile ei.

Este deci neces de amândouă aceste forme de dragoste: dragoste de adevăr și iubire față de persoană, adică iubirea de aproapele nostru. Unite între ele, aceste virtuți pot crea o legătură durabilă și sigură între oameni, și pot fi izvor de armonie și de bună înțelegere. Greutatea stă tocmai în a ști să unim între ele, în mod armonios, cele două tendințe, dând fiecăreia propria sa greutate și loc, fără ca una din ele să fie avantajată în detrimentul celeilalte. Iubirea de adevăr fără dragoste, devine intolerantă și respingătoare. Dragostea fără adevăr e la rândul ei oarbă și nu poate dura. Un mare scriitor protestant susține că una din consecințele nefaste ale păcatului original este tocmai incapacitatea omului de a disocia adevărul de dragoste. Este deci datoria noastră să intervenim pentru a corectăm din ce în ce această desordine care există latent în natura noastră. Ajutorul lui Dumnezeu ne va pune în condiția de a realiza acest echilibru, această armonie între dragostea de adevăr și caritate.»

În ziua de 22 Februarie, în cadrul Congresului «Turismului pastoral», care s'a ținut la Roma, cardinalul Pericle Felici a vorbit despre: «Vaticanul II, Conciliu pastoral».

După o scurtă prezentare a rezultatelor primei sesiuni a Conciliului, oratorul a afirmat că Vaticanul al doilea prezintă un caracter pastoral care poate fi rezumat astfel: căutare a adevărului, dragoste de unitate, practică permanentă a carității.

Toți părinții Conciliului, a spus conferențiarul, se preocupă astăzi să stabilească care ar putea fi adevăratele vrednice de a fi reliefate, și care metoda cea mai potrivită și mai eficientă după care aceste adevăruri să fie propuse credincioșilor. O pastorală lipsită de esență doctrinară, sau care ar fi alimentată de doctrine vagi (sau și mai rău) ar putea fi asemuită muncii inutile depuse de un păstor care și-ar duce turma la pășcut, chiar dacă pe drumuri comode și cu blândete, în locuri cu iarbă uscată sau otrăvitoare. De aici necesitatea, pentru un Conciliu care vrea să fie în primul rând pastoral, de a studia cu atenție, de a investiga, de a aprofunda adevărurile, pentru a le putea face mai bine cunoscute masselor, pentru a le face acceptate și iubite.»

Oaspete al splendidei expoziții a pictorului Giovanni Omiccioli, a cărui «personală» la Galeria de artă «La Barcaccia» în Roma, a confirmat încă odată calitățile tehnice și de conținut uman și poetic ale marelui artist roman, sculptorul Dumitru Anastase a expus trei admirabile medalii. Autorul medaliei (prințul Nicolae și prințesa Ioana a României, Păre Foucault și o alegorie a Pieței Comune Europene) a căror perfecțiune tehnică și fantasmă compozitivă vorbește de un talent de mare calitate, trăește de mulți ani în Franța, unde s'a afirmat ca unul din cei mai interesanți și inspirați artiști specializați în numismatică.

Cu această primă prezență într-o galerie de artă romană a început pentru sculptorul român «perioada romană» a artei sale; care, suntem siguri, va fi o etapă fericită în afirmările acestui artist ale cărui expoziții bucureștene din anii premergători invaziei rusești sunt încă, pentru mulți din noi, una din ultimele amintiri frumoase.

«Persona», frumoasa revistă de literatură, artă și cultură condusă de profesorul Marcello Camillucci, fost lector de limba și literatura română la Universitatea din Roma, publică în ultimul său număr o prezentare a poetului Lucian Blaga.

Profesorul Camillucci, căruia i se datorește acest excelent profil literar și uman al lui Lucian Blaga, este și autorul exemplarelor traducerii în limba italiană a unei spicuri din poezia lui Blaga.

«La visite silencieuse», este titlul sugestiv și perfect aderent materiei și spiritului încântătoare cărți per care am avut privilegiul de a o citi zilele acestea.

Autoarea, Madeleine Quaranta di Zurliano, născută Lahovay, a vrut să ne facă marel dar al acesteie lecturi rezervată «prietenilor» fiindcă volumul de care vorbim nu e — și probabil nu va fi niciodată — «în comert».

Este istoria, notată zi de zi, a unei mari iubiri înflorită în lumea puțin convențională, puțin «manierată», dar atât de bogată în civilizație a elitei românești din epoca între cele două războaie mondiale.

O carte de memorii alimentată de o prodigioasă vână poetică, grație căreia faptul personal se transferă pe planul literaturii cu semnificații mai largi.

Autoarea și-a tipărit cartea în foarte puține exemplare, pentru prietenii. Această avertisune a se pentru «pu-

blicitate» este absolut justificată atunci când o vorba de o carte ca aceasta, care încă de la primele pagini ia de mână cititorul pentru a-l conduce, din pagină în pagină, spre secretul «sancta sanctorum» al unei mari iubiri făcută din atâta pasiionată dedicare, din atâta tăcută durere, din atâta încântată singurătate, la sfârșit, când între cei doi îndrăgostiți, cărora moartea le-a despărțit drumurile, firul trăirii în doi se înoadă din nou, făcând încă posibilă povestea zilelor fericite.

O carte pentru puțini, poate fiindcă autoarea a scris-o pentru sufletul său, aproape invocând prezența celui iubit și ancorându-l la impalpabila realitate a evocărilor. Narajunea nu depășește un singur moment cercul acesta de foc care o protejează, pentru a-și revărsa tumultul în «literar»; deși literar, splendid literar este limbajul de care Madeleine Quaranta se servește pentru a face să retrăiască, în singurătatea unui timp neutru, povestea fericirii pierdute.

Madeleine Quaranta s'a născut cu condeie în mână. Așa cum sora ei, Marta Bibescu, astăzi academiciană a Franței, s'a născut cu... cămașa literară. Dar între cele două «femes de lettres», alegerea noastră cade pe Madeleine. Care e o scriitoare consumată, vrednică de a fi cântărită pe balanța literară împreună cu o Katherine Mansfield, cu care are în comun atâtea și atâtea puncte: primul între toate darul de a face să vorbească tăcerea.

În curând Biserica ortodoxă română va avea un mitropolit la Ierusalim.

Stirea, dată de o foaie de informație romană care apare în Franța, precizează că sediul noului mitropolit (al cărui nume încă nu se cunoaște) va fi palatul Misiunii Ortodoxe la Ierusalim, care dispune de o biserică și de o mănăstire românească, acum sub îngrijirea guvernului de la Tel-Aviv.

La Centrul de Documentare Internațională de la Paris părintele Petru Gherman a ținut o conferință vorbind despre «Persecuțiile religioase în România».

Conferențiarul a expus, cu realism și obiectivitate, situația tragică a Bisericii în România și ofensiva de descreștinare desfășurată de actualul regim.

La același Institut Dl. Romulus Boilă a vorbit despre «Situația politică și socială în România».